

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS TZAV • MAAMAR 5

ענין שבעת ימי המילואים הנה לכאורה אינו מובן...

The Matter of the Seven Days of the Miluim

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likkutei-torah/tzav/5/

1 ענין שבעת ימי המילואים הנה לכאורה אינו מובן איך בחי' אור החמה קאי על בחי' הנקי' נער עליון דאצילות,

The matter of the seven days of the Miluim (the inauguration): at first glance it is not understood how the level of “the light of the sun (chamah)” refers to the level called the supernal “lad” (na’ar) of the World of Atzilus (Emanation),

שהוא למטה מבחי' חתן כמשי"ל [כמה שכתוב לעיל] והלא מקרא מלא כתיב לשמש שם אהל בהם והוא כחתן הרי דשמש הוא בחי' חתן וכמ"ש ר"פ בהעלותך קמ"ח ב'.

which is below the level of “groom,” as explained above. Yet surely an explicit verse states, “For the sun (shemesh) He set a tent in them, and it is like a groom”; so the sun is the level of “groom,” as is written at the beginning of Parshas Beha’aloscha, [folio] 148b.

אך הענין דשמש הוא בחי' ז"א והרמ"ז [והרב משה זכות] שם כ' [כתב] שהוא אור הז"א שמצד אבא כי אור הוא בחכמה וזהו בחי' חתן ובחי' אז יבקע כשחר אורך כו'.

But the explanation is that the shemesh is the level of Z'eir Anpin (the emotive attributes); and the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) there writes that it is the light of Z'eir Anpin that comes from the side of Abba (Chochmah), for “light” is in Chochmah. This is the level of “groom,” and the level of “Then your light shall break forth like the dawn,” etc.

אמנם נודע דז"א דאצילות מקנן ביצירה ואז נקי' נער וכמ"ש בענין הכרובים אזי נקראו זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] אנפי זוטרי בגמרא כו' ע"ש.

However, it is known that Z'eir Anpin of Atzilus “nests” in Yetzirah, and then it is called na’ar (“lad”), as is written concerning the cherubim: then Z'eir Anpin and Nukva are called “small faces” (anpei zutrei) in the Gemara, etc. See there.

2 ולכן א"ש [אתי שפיר] דאור הלבנה ואור החמה הנז' [הנזכר] כאן בפסוק זה דוהי' [דוהיה] אור הלבנה כו' הן בחי' ב' נערים

Therefore it is well understood that the light of the moon and the light of the sun mentioned here, in this verse, “And the light of the moon shall be,” etc., are the level of the two “lads.”

דכן פי בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בישעיה דמיירי הפסוק בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] כשמתלבשים ביצירה ועשיי [ועשיה], והטעם שפי' כן אי"ש [אתי שפיר] עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בפרדס בערך חמה שיש חילוק בין לשון שמש לחמה

For so it is explained in the Likkutei Torah of the Arizal on Isaiah, that the verse speaks of Z'eir Anpin and Nukva when they are en clothed in Yetzirah and Asiyah. And the reason it is explained so is well understood according to what is written in the Pardes, in the entry "chamah," that there is a difference between the word shemesh and chamah:

כי מצד הימין נקי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ומצד השמאל נקי חמה בסוד חמימות האש של הגבורה כו'

from the side of the right it is called shemesh, "a sun (shemesh) of righteousness, with healing in its wings," and from the side of the left it is called chamah, in the mystery of the heat of the fire of Gevurah (restraint), etc.

ונודע דמדת הגבורה הוא בחי' צמצום דהיינו כשנמשך להאיר בבי"ע שצ"ל ע"י צמצום ע"ד צמצום שכינתו בין בדי ארון.

And it is known that the attribute of Gevurah is the level of tzimtzum (contraction): that is, when [the light] is drawn down to shine in Beriah, Yetzirah and Asiyah, which must be through tzimtzum, in the manner of "He contracted His Shechinah between the poles of the Ark."

ובמ"א נתבאר ענין החילוק בין שמש לחמה כי השמש הוא המאור עצמו שממנו נמשך ומתפשט הזיו 3 להאיר על הארץ.

Elsewhere the difference between shemesh and chamah has been explained: the shemesh is the luminary itself, from which the radiance is drawn and spreads forth to shine upon the earth.

וחמה אינו השמש עצמה רק הוא לשון חמימות דהיינו מה שהוא מחומם מחמת השמש והיינו הארת הז"א מה שנמשך להאיר בבי"ע.

Chamah, however, is not the sun itself; rather it is a term of warmth (chamimus), meaning that which is warmed by the sun. This is the radiance of Z'eir Anpin, that which is drawn down to shine in Beriah, Yetzirah and Asiyah.

4 ולכן א"ש [אתי שפיר] דבחינה זו נק' נער והיינו בחי' נער עליון כו' משא"כ בחי' שמש נק' כחתן שהוא עצמיות ז"א שבאצילות.

Therefore it is well understood that this level is called na'ar ("lad"), that is, the level of the supernal "lad," etc., whereas the level of shemesh is called "like a groom," for it is the very essence of Z'eir Anpin in Atzilus.

ועפ"י [ועל פי זה] יובן יותר ענין שהעלייה הוא להיות שבעתים כאור שבעת הימים,

According to this, one will understand better how the ascent is to become "sevenfold, like the light of the seven days."

כי הנה פי' וענין בחי' ומדרגת ב' בחי'נערים היינו שבהן ועל ידן הוא התקשרות והתחברות האור מא"ס ב"ה המלוכש באצילות לנבראים וכמו אור החמה ואור הלבנה שהן מאירים לארץ ולדרים עליה כו'.

For the meaning and import of the level and rank of the two levels of "lads" is that in them and through them there is the binding and joining of the light from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, which is enclothed in Atzilus, with the created beings, just as the light of the sun and the light of the moon give light to the earth and to those who dwell upon it, etc.

דהנה באמת אין ערוך כלל בין הנבראים שהם בעלי גבול ותכלית לגבי האור המלוכש בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות שהוא בחי' א"ס וא"כ מאחר שאין ערוך ביניהם איך יומשך האור והחיות מאצילות לבי"ע

For in truth there is no comparison at all between the created beings, which are bounded and finite, and the light enclothed in the Ten Sefiros of Atzilus, which is the level of the Infinite. If so, since there is no comparison between them, how can the light and life-force be drawn from Atzilus to Beriah, Yetzirah and Asiyah?

אלא שזהו ע"י בחי' צמצומים שבתחלה נתצמצם האור המלוכש בז"א ונק' שמש להיות מאיר בבחי' צמצום

Rather, this is by means of contractions (tzimtzumim): first, the light enclothed in Z'eir Anpin, which is called shemesh, was contracted, so as to shine in the mode of contraction;

והוא אור החמה ונקי נער עליון והוא נער את בני בלהה כו' ואח"כ נמשך מבחי' זו ומתלבש בבחי' מל' שהוא בחי' פני לבנה

and this is the light of the chamah, and it is called the supernal "lad": "and he was a lad (na'ar) with the sons of Bilhah," etc. Afterwards [the light] is drawn from this level and en clothed in the level of Malchus (sovereignty), which is the level of "the face of the moon,"

דהיינו מקור ב"ע שבאצילות והוא בחי' נער הב' והן הן ג"כ ב' הכרובים, ועמ"ש בד"ה ששת ימים תאכל מצות בענין שני הבחינות דים ויבשה שבבחי' מלכות דאצילות

that is, the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah that is in Atzilus; and this is the level of the second "lad." And these are also the two cherubim. And see what is written in the discourse beginning "Six days you shall eat matzos," concerning the two levels of sea and dry land in the level of Malchus of Atzilus,

שהוא ג"כ להיות שהמלכות מחברת אור האצילות בב"ע והממוצע צ"ל בו שני בחינות בחי' תחתונה שבאצילות ושרש ומקור דב"ע

which is also because Malchus joins the light of Atzilus to Beriah, Yetzirah and Asiyah, and an intermediary must have two aspects within it: the lowest level of Atzilus, and the root and source of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

וזהו ענין ים וארץ כו' ע"ש ומשם יובן ג"כ לענין ב' בחי' נערים המבואר כאן.

This is the matter of sea and land, etc. See there. And from there one will also understand the matter of the two levels of "lads" explained here.

5 והנה כמו שאין ערוך ב"ע לאצילות כן ויתר מכן אין ערוך אצילות לגבי א"ס ב"ה

Now, just as Beriah, Yetzirah and Asiyah bear no comparison to Atzilus, so too, and even more, Atzilus bears no comparison to the Infinite One, blessed be He.

ולכן כדי שיהיה התלבשות אור א"ס ב"ה מלמעלה מהאצילות מבחי' א"ק [אדם קדמון] באצ"י הוא ג"כ ע"י בחי' צמצומים וכמ"ש בכינונים ח"ב [חלק ב'] פ"ט בהג"ה [בהגהה] שע"י צמצומים אלו יוכל להאיר באצילות

Therefore, for the light of the Infinite One, blessed be He, from above Atzilus, from the level of Adam Kadmon, to be en clothed in Atzilus, this too is through contractions, as is written in the Beinonim [Tanya], Part II, chapter 9, in the gloss: that through these contractions it can shine in Atzilus.

ואור זה נק' אור שבעת הימים כי הוא בחי' מלי דא"ק [דאדם קדמון] שנעשה עתיק לאצילות כמו שמלי דאצי' נעשה עתיק לכריאה כו' והז"ת [והז' תחתונות] המתלבשים בא"א דאצילות נק' שבעת הימים והג"ר [והג' ראשונות] נק' אור שבעת הימים.

And this light is called "the light of the seven days," for it is the level of Malchus of Adam Kadmon, which becomes Atik ("the Ancient One") for Atzilus, just as Malchus of Atzilus becomes Atik for Beriah, etc. And the seven lower [Sefiros], which are encloded in Arich Anpin of Atzilus, are called "the seven days," and the first three [Sefiros] are called "the light of the seven days."

6 והוא ג"כ ענין ב' הבחי' שיש בהממוצע כו' כנ"ל,

This too is the matter of the two aspects that are in the intermediary, etc., as mentioned above.

והנה בוודאי אין ערוך כלל וכלל בחי' אור החמה ואור הלבנה שהם הארת האצילות לבי"ע לגבי אור שבעת הימים שהוא הארת המאציל א"ס ב"ה בא"א דאצילות וכלל הע"ס [העשר ספירות] דאצילות וכנודע,

Now, certainly there is no comparison whatsoever between the level of the light of the sun and the light of the moon, which are the radiance of Atzilus to Beriah, Yetzirah and Asiyah, and the light of the seven days, which is the radiance of the Emanator, the Infinite One, blessed be He, in Arich Anpin of Atzilus and in all the Ten Sefiros of Atzilus, as is known.

ולכן בחי' אור החמה ואור הלבנה נק' בחי' נערים שהוא בחי' צמצום וקטנות, משא"כ בחי' כתר דאצילות נק' עתיק יומין ושער רישיה כעמר נקא כו'.

Therefore the level of the light of the sun and the light of the moon is called the level of "Iads," which is the level of contraction and smallness, whereas the level of Keser (the Crown) of Atzilus is called "the Ancient of Days" (Atik Yomin), and "the hair of His head like pure wool," etc.

אמנם לעתיד בב"א [במהרה בימינו אמין] שיהיה עליית העולמות ויתעלו בי"ע להיות ממש במדרגת האצי' דעכשו ויותר וכמ"ש וישם מדברה כעדן,

However, in the Time to Come, speedily in our days, amen, when there will be the ascent of the worlds, and Beriah, Yetzirah and Asiyah will be elevated to be actually at the rank of the present Atzilus, and more, as it is written, "And He will make her wilderness like Eden,"

לכן יהיה אור הלבנה ואור החמה שהם הארת אלקות המאיר בבי"ע יהיו במדרגה נפלאה יותר מבחי' אור שבעת הימים שהוא האור והגילוי המאיר עכשיו מהמאציל אי"ס ב"ה באצילות,

therefore the light of the moon and the light of the sun, which are the radiance of G-dliness that shines in Beriah, Yetzirah and Asiyah, will be at a rank more wondrous than the level of the light of the seven days, which is the light and revelation that now shines from the Emanator, the Infinite One, blessed be He, in Atzilus.

והיינו כי אור החמה שהוא יסוד דאצילות בחי' יוסף שנק' נער יתעלה להיות בבחינת ומדרגת יסוד דא"ק [דאדם קדמון] שהוא המשפיע לבחי' מלי' דא"ק [דאדם קדמון] שנעשה עתיק לאצי' הנק' אור שבעת הימים כו'

That is: the light of the sun, which is Yesod (foundation) of Atzilus, the level of Yosef, who is called na'ar ("lad"), will be elevated to be at the level and rank of Yesod of Adam Kadmon, which is what bestows upon the level of Malchus of Adam Kadmon, which becomes Atik for Atzilus [and] is called "the light of the seven days," etc.

(והיינו ג"כ פנימיות עתיק כמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' כי תשא דקפ"ח ע"ב בפ"י כאור שבעת הימים ויש ראייה לפירושו ממ"ש ברבות דפי' כאור שבעת הימים היינו אור הגנוז כדלקמן ובחי' אור הגנוז זהו ענין ופני לא יראו והיינו פנימיות אבא שהוא פנימיות עתיק).

(This is also the inner dimension (pnimiyus) of Atik, as the Ramaz writes in Parshas Ki Sisa, folio 188b, in explaining "like the light of the seven days." And there is proof for his explanation from what is written in the [Midrash] Rabbah, that "like the light of the seven days" means the hidden light, as below; and the level of the hidden light is the meaning of "but My face shall not be seen," and this is the inner dimension of Abba, which is the inner dimension of Atik.)

ובמ"א נתבאר שזהו ענין מלך השמיני הדר שהוא למעלה מהשבירה והתיקון שהוא בחי' המתקן עולם התהו להיות בבחי' תיקון כו',

Elsewhere it has been explained that this is the matter of the eighth king, Hadar, who is above the shattering and the rectification (tikkun), for he is the level that rectifies the World of Tohu, to be in the state of tikkun, etc.;

ועיין מזה לקמן ע"פ למנצח על השמינית ואור הלבנה יהיה ג"כ כאור החמה ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער אי"א פ"ב [פרק ב'].

and see about this below, on the verse "For the conductor, on the Sheminis." And the light of the moon will also be like the light of the sun. And see Etz Chaim, Shaar Arich Anpin, chapter 2.

7 וזהו נערים פני זקנים ילבינו שיתעלה למעלה מבחי' ומדרגת זקנים דעכשו כנ"ל. ועו"ל [ועוד יש לומר] עפמ"ל [על פי מה שכתוב לעיל] בשה"ש [בשיר השירים] בד"ה שחורה אני דלפעמים כתיב ושער רישיה כעמר נקא ולפעמים כתיב קוצותיו תלתלים שחורות כעורב

This is [the meaning of] "Lads will whiten the faces of elders": that [the lad] will be raised above the level and rank of the "elders" of the present, as mentioned above. One may further say, according to what was written above in Shir HaShirim, in the discourse beginning "I am black," that sometimes it is written, "and the hair of His head like pure wool," and sometimes it is written, "His locks are curled, black as a raven,"

והוא ענין ההלכות שבמ"ע [שבמצות עשה] ושבמצות ל"ת [לא תעשה] כו', וזהו ג"כ ענין נערים וזקנים כי הזקן היינו שהלבינו שערותיו משא"כ הנערים הם שחורי הראש שחורות כעורב

and this is the matter of the laws (halachos) of the positive commandments and of the prohibitive commandments, etc. And this is also the matter of "lads" and "elders": an elder is one whose hair has turned white, whereas lads are black-haired, "black as a raven."

וכן למטה בימי הנערות שיש רתיחת הדמים והיצה"ר [והיצר הרע] מפתה אותו לרדוף אחר תאוותיו וחמדותיו צריך התגברות יתירה להיות סור מרע ולאתכפיא לסט"א [לסטרא אחרא] ולקדש א"ע [את עצמו] במותר לו.

So too below: in the days of youth, when there is the boiling of the blood and the evil inclination entices a person to chase after his lusts and desires, he needs extra strength to be one who "turns from evil," to subdue the sitra achra (the other side), and to sanctify himself in what is permitted to him.

8 וזהו ונערים פני זקנים ילבינו שע"י קיום מל"ת [מצות לא תעשה] נמשך לע"ל [לעתיד לבוא] גילוי בחי' עליונה יותר מבחי' ההמשכה דשער רישי' [רישיה] כעמר נקא והיינו מש"ש [מה שכתוב שם] שחורה אני ונאווה כו' כיריעות שלמה מקור הלבנונית בחי' והלבנון כו'.

This is [the meaning of] "and lads will whiten the faces of elders": through keeping the prohibitive commandments there is drawn down, in the Time to Come, a revelation of a level higher than the level of the drawing-down of "the hair of His head like pure wool." This is what is written there: "I am black, yet comely ... like the curtains of Shlomo": the source of whiteness (lavnunis), the level of "and the Lebanon," etc.

9 ובוה יובן מ"ש חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו ה

With this one will understand what is written, "Educate a lad according to his way; even when he grows old he will not depart from it."

ומבואר הקושיא בבינונים בחינוך קטן דמדכתיב ע"פ דרכו כו' וא"כ מאי מעליותא כו',

The question is set out in the Beinonim [Tanya], in Chinuch Katan: since it is written "according to his way," etc., then what is the virtue [of it], etc.?

ולפי הנ"ל א"ש [אתי שפיר] דעם היות שימי הנערות הם מוחין דקטנות לגבי ימי הזקנה. אך מעלת האתכפיה אז בהיותו בימי הנערות בזמן שהוא בכחו ועצמיותו ורתיחת דמו הוא ממשיך מבחי' עליונה ביותר כנ"ל

According to the above it is well resolved: although the days of youth are the intellect of smallness (mochin dekatnus) compared with the days of old age, nevertheless the virtue of the subduing (iskafya) then, when he is in the days of youth, at the time when he is in his full strength and self-hood and the boiling of his blood, is that he draws down from an exceedingly high level, as mentioned above,

עד שהארה זו תעמוד לו לעולם גם כי יזקין כו' ועמ"ש במ"א ע"פ אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו:

so that this illumination will remain with him forever, "even when he grows old," etc. And see what is written elsewhere on the verse "Then the maiden shall rejoice in the dance, and young men and elders together."

10 ב ועו"ל [ועוד יש לומר] בפ"י והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כו' כי הנה כתיב

שמש ומגן הוי' אלקים שם הוי' נק' שמש ושם אלהים נק' מגן

2. One may further explain "And the light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold," etc.: for it is written, "A sun and a shield is Havayah Elokim." The Name Havayah is called "sun," and the Name Elokim is called "shield,"

והוא ג"כ בחי' לבנה ולע"ל [ולעתיד לבוא] כתיב והיה הוי"ה לי לאלקים והיינו ע"י גילוי עצמות אור א"ס שלמעלה מעלה משם הוי'

and it is also the level of the moon. And of the Time to Come it is written, "And Havayah will be to me as Elokim": that is, through the revelation of the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), which is far above the Name Havayah;

ואזי יהיה שם הוי' לגבי הגילוי שמעצמות אור א"ס כמו עכשיו שם אלקים לגבי שם הוי'

and then the Name Havayah, relative to the revelation from the essence of the Infinite Light, will be like the Name Elokim now, relative to the Name Havayah.

וזהו ענין והיה אור הלבנה דלעתיד שהוא שם אלקים דלעתיד יהיה כאור החמה דהיינו שם הוי' כמ"ש
והיה הוי' לי לאלקים

This is the meaning of "And the light of the moon shall be" of the Time to Come: the Name Elokim of the Time to Come will be "like the light of the sun," that is, the Name Havayah, as it is written, "And Havayah will be to me as Elokim."

ופי' כי שם אלקים היינו יחודית [יחודא תתאה] מקור דבי"ע הנק' מדת לילה ולכן נק' אור הלבנה

The explanation: the Name Elokim is the lower unity (yichuda tata'ah), the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah, which is called "the attribute of night"; therefore it is called "the light of the moon."

ולעתיד יהיה כמו אור החמה מדת יום יחודא עילאה ואור החמה מדת יום דלעתיד יחודא [יחודא עילאה]
יהיה שבעתים כאור שבעת הימים בחי' עתיק כנ"ל.

And in the Time to Come it will be like the light of the sun, the attribute of day, the higher unity (yichuda ila'ah). And "the light of the sun," the attribute of day of the Time to Come, the higher unity, "will be sevenfold, like the light of the seven days," the level of Atik, as mentioned above.

11 וזהו מ"ש ברבות בא ס"פ י"ח ע"פ ליל שמורים הוא לה' בעוה"ז עשה להם נס בלילה שהיה נס עובר

This is what is written in the [Midrash] Rabbah, Bo, at the end of chapter 18, on the verse "It is a night of watching unto Havayah": in this world He performed a miracle for them at night, for it was a passing miracle;

אבל לע"ל [לעתיד לבוא] הלילה נעשה יום שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה
שבעתים וגו'

but in the Time to Come the night becomes day, as it is said, "And the light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold," etc.,

כאור שברא הקב"ה בתחלה וגנזו בגי'ע [בגן עדן] ומה שהלילה נעשה יום היינו כנ"ל שבחינת בי"ע יהיה לעתיד כמו בחי' אצילות ועמ"ש סד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] בענין כי גדול יום.

like the light that the Holy One, blessed be He, created at the beginning and hid away in Gan Eden. And that the night becomes day is as mentioned above: the level of Beriah, Yetzirah and Asiyah will be, in the Time to Come, like the level of Atzilus. And see what is written at the end of the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," concerning "for great is the day."

12 וזהו ג"כ ענין משמח חתן וכלה ומשמח חתן עם הכלה כי בחי' אור החמה נק' חתן לשמש שם אהל בהם והוא כחתן כנ"ל והלבנה המקבלת מהשמש היא בחי' כלה וכמ"ש בד"ה לסוסתי.

This is also the matter of "Who gladdens the groom and bride" and "Who gladdens the groom with the bride": for the level of the light of the sun is called "groom," "For the sun He set a tent in them, and it is like a groom," as mentioned above; and the moon, which receives from the sun, is the level of "bride," as is written in the discourse beginning "To My mare."

13 והנה בתחלת הבריאה כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים ואח"כ נתמעטה הלבנה ובכל חדש נחשך אורה ומתחדשת בכל ר"ח [ראש חודש] דוגמת הכלה שיש לה בכל חדש עת נדתה שמתרחקת מבעלה ואח"כ מיטהרת

Now, at the beginning of creation it is written, "And G-d made the two great luminaries"; and afterwards the moon was diminished, and every month its light darkens and it is renewed each Rosh Chodesh, like a bride who has, every month, the time of her niddah, when she keeps apart from her husband, and afterwards she becomes pure.

ועל זמן שמתקרבת ומתייחדים שמשא וסיהרא שהוא בחי' כי הוי' הוא האלקים זהו ענין משמח חתן וכלה

And the time when she draws near, and sun and moon (shimsha vesihara) unite, which is the level of "that Havayah is Elokim," is the matter of "Who gladdens the groom and bride."

אכן לעתיד שתתחדש ותתעלה הלבנה להיות כמו שהיתה קודם המיעוט בבחי' שני המאורות הגדולים שוין בקומתן ע"ז נאמר משמח חתן עם הכלה בהשוואה אחת.

But in the Time to Come, when the moon will be renewed and elevated to be as it was before the diminution, in the state of "the two great luminaries," equal in their stature, of this it is said, "Who gladdens the groom with the bride," in one equal measure.

(ועיין מענין שני המאורות הגדולים בפרשה בראשית דף כ' ע"א ומענין והיה אור הלכנה כו' ברבות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] קלא"ד. גבי החדש הזה לכם. וס"פ ויקהל.

(And see concerning the two great luminaries in Parshas Bereishis, folio 20a; and concerning "And the light of the moon shall be," etc., in the [Midrash] Rabbah, Bo, chapter 15, [folio] 131d, on "This month shall be for you"; and the end of Parshas Vayakhel;

נשא פי"ג גבי עתודים שבקרבן נחשון ס"פ פנחס סוף קהלת רבה בפסוק ומתוק האור זח"א [זהר חלק א] ל"ד א' ע' [שבעים] ב' קל"א א' קפ"א ב' ח"ב [חלק ב'] ד"י [די יסודות] ע"א רכ"א ב' רל"א סע"א [סוף עמוד א] ר"מ ע"א ח"ג [חלק ג'] נ"ו א' קע"ח ב')

Naso, chapter 13, regarding the he-goats in Nachshon's offering; the end of Parshas Pinchas; the end of Koheles Rabbah, on the verse "And the light is sweet"; the Zohar, Part I, 34a, 70b, 131a, 181b; Part II, folio 10a, 221b, the end of 231a, 240a; Part III, 56a, 178b.)

ובשל"ה [ובשני לוחות הברית] בהקדמת בית דוד בד"ה השער הזה וזהו ענין בתולה נשאת ליום הרביעי שבו נתלו המאורות שהיו בבחי' שני המאורות הגדולים ואח"כ נתמעטה הירח ביום הנז' [הנוכח].

And [see] in the Shelah, in the introduction "Beis David," in the passage beginning "This gate." And this is the matter of "A maiden is married on the fourth day," the day on which the luminaries were hung, which were in the state of "the two great luminaries"; and afterwards, on that same day, the moon was diminished.

אך כי נפלתי קמתי בבחי' משמח חתן וכלה ולעתיד מהרה ישמע כו' יהיו שוין בקומתן ע"כ הוא ליום הרביעי דוקא ועמ"ש בד"ה מי מנה בענין ומספר את רובע כו':

But "though I fell, I have risen," in the mode of "Who gladdens the groom and bride"; and in the Time to Come, "Speedily may there be heard," etc., they will be equal in their stature. Therefore it is specifically on the fourth day. And see what is written in the discourse beginning "Who has counted," concerning "and numbered the fourth part," etc.

14 ג והנה עפ"י [על פי זה] יובן מעט מזער ענין שבעת ימי המילואים ועיין מזה ברבות ר"פ שמיני ובקהלת בפסוק תן חלק לשבעה וגם לשמנה ובהר בפ' שמיני דל"ז ע"א

3. Now, according to this one will understand a little the matter of the seven days of the Miluim. And see about this in the [Midrash] Rabbah, at the beginning of Parshas Shemini, and in Koheles [Rabbah], on the verse "Give a portion to seven, and also to eight," and in the Zohar, Parshas Shemini, folio 37a,

ע"פ כי שבעת ימים ימלא את ידכם בשבעת ימים מיבעי ליה ופ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] דהקושיא הוא דאם הפ"י שבשבעת ימים אלו ימלא הקב"ה את ידם הל"ל [הוה ליה למימר] בשבעת או שבעה ימים ימלא כו'

on "For seven days (shiv'as yamim) shall He fill your hands": "It should have said 'in seven days' (bishivas yamim)!" And the Ramaz explains that the question is: if the meaning is that in these seven days the Holy One, blessed be He, will fill their hands, it should have said "in the seven" (bishivas), or "seven days (shiv'ah yamim) shall He fill," etc.

אלא זכאין אינון כהנא כו' ומשיחין במשח רבות קודשא כו' והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה כו' ובג"כ שבעת ימים ימלא כו'.

Rather: "Fortunate are the priests," etc., "and they are anointed with the holy anointing oil," etc., "and this anointing oil is that which encompasses all seven," etc., "and therefore 'seven days shall He fill,'" etc.

15 וכ"ה עוד בפ' אמור דפ"ט ע"א ההוא שמן עילאה כו' דאשלים לכל שבעה יומין כו' כי שבעת ימים ימלא כו' ע"ש.

So it is further in Parshas Emor, folio 89a: "that supernal oil," etc., "which completes all seven days," etc., "for 'seven days shall He fill,'" etc. See there.

ור"ל [ורוצה לומר] דימלא קאי על ההוא שמן עילאה כו' שבו נמשחו הכהנים שהוא הממלא ומשלים השבעה יומין ומהם נמשך מילויי ושלמות וחינוך הכהנים כו'.

That is to say: "shall He fill" refers to "that supernal oil," etc., with which the priests were anointed: it is what fills and completes the seven days, and from them is drawn the filling, the completion and the inauguration (chinuch) of the priests, etc.

16 והענין עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בפ' בראשית דל"ד ע"א ע"פ והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים מאן שבעת הימים אל"ן אינון שבעה יומין דבראשית.

The explanation is according to what is written in Parshas Bereishis, folio 34a, on "And the light of the moon shall be like the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold, like the light of the seven days": "What are 'the seven days'? These are the seven days of Bereishis."

רבי יהודה אמר אלין שבעת ימי המילואים מלואים ודאי כו' ואתהדר באשלמותיה ולא אתפגים סיהרא כו',

“Rabbi Yehudah said: These are the seven days of the Miluim, ‘fillings’ indeed,” etc., “and it returned to its completeness, and the moon was not blemished,” etc.

הרי מזה מובן דשבעת ימי המילואים הם שייכים לבחי' ומדרגת אור שבעת הימים הנ"ל והן ג"כ ענין שבעת ימי בראשית כמש"ל [כמה שכתוב לעיל].

From this it is understood that the seven days of the Miluim belong to the level and rank of “the light of the seven days” mentioned above, and they are also the matter of the seven days of Bereishis, as explained above.

17 והענין כי בשבעת ימי בראשית קודם חטא אדה"ר [אדם הראשון] היו העולמות במעלה עליונה יותר הרבה שהרי הג"ע [הגן עדן] היה אצל אדה"ר [אדם הראשון] תמורת עוה"ז אצלינו,

The explanation: in the seven days of Bereishis, before the sin of Adam, the first man, the worlds were at a far higher rank. For Gan Eden was, for Adam, in place of what this world is for us.

א"כ מה שאצלינו הוא קיבול שכר עד שאמרו מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי היה זה אצל אדה"ר [אדם הראשון] קודם החטא למקום משכן העבודה

If so, what for us is [the place of] receiving reward, so much so that they said, “Better that he be judged and come to the World to Come,” was, for Adam before the sin, the dwelling place of [his] service.

ועד"ז היו כל העולמות במעלה עליונה יותר, וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ס"פ בראשית ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] שער השבת פכ"ג שעולם הבריאה היה במקום ז"א דאצילות ואחר כך במקום בינה דאצילות כו' וז"א דאצ"י במקום א"א כו'.

In the same way, all the worlds were at a higher rank, as is written in the Likkutei Torah of the Arizal at the end of Parshas Bereishis, and in Pri Etz Chaim, Shaar HaShabbos, chapter 23: that the World of Beriah was in the place of Z'eir Anpin of Atzilus, and afterwards in the place of Binah of Atzilus, etc., and Z'eir Anpin of Atzilus in the place of Arich Anpin, etc.

18 ולכן איש [אתי שפיר] מ"ש האריז"ל [האר"י זכרוננו לברכה] דשבעת ימי בראשית הם ז"ת [ז' תחתונות] דעתיק כי ז"ת [ז' תחתונות] דעתיק היו מאירים אז ולכך היו העולמות בהזדככות רב ולאחר חטא עה"ד [עץ הדעת] ירדו העולמות למטה ונסתלקה שכינה מעל הארץ.

Therefore what the Arizal, of blessed memory, said is well understood: that the seven days of Bereishis are the seven lower [Sefiros] of Atik. For the seven lower [Sefiros] of Atik shone then, and therefore the worlds were in great refinement; and after the sin of the Tree of Knowledge the worlds descended below, and the Shechinah (Divine Presence) departed from upon the earth.

19 ומעשה המשכן הוא תיקון לזה להיות דירה בתחתונים ושיהיה בחי גילוי אור שבעת הימים וכמ"ש ברכות בראשית פ"ט עיקר שכינה בתחתונים היתה כיון שחטא אדה"ר [אדם הראשון] נסתלקה כו' וכנגדן שבעה צדיקים כו' עד עמד משה והורידה מלמעלה למטה

The making of the Mishkan is a rectification for this: to be a dwelling place among the lower realms, and that there be the level of the revelation of the light of the seven days. As is written in the [Midrash] Rabbah on Bereishis, chapter 19: "The essence of the Shechinah was among the lower beings; once Adam, the first man, sinned, it departed," etc., "and corresponding to them, seven righteous men," etc., until "Moshe arose and brought it down from above to below."

וע"כ נק' שבעת ימי המילואים לשון מילוי ושלמות

Therefore they are called "the seven days of the Miluim," a term of filling and completeness.

כי הנה לע"ל [לעתיד לבוא] כשיהיה תכלית השלימות כתיב והיה אור הלבנה כו' שיתמלא פגימת הלבנה ולא יהיה בה שום מיעוט שהוא בחי עליית המל' להיות שניהן משתמשין בכתר א'

For in the Time to Come, when there will be the ultimate completeness, it is written, "And the light of the moon shall be," etc.: that the blemish of the moon will be filled in, and there will be no diminution in it at all. This is the level of the ascent of Malchus, so that both of them will use one crown;

והיינו שיתעלה שם ב"ן [שם ב"ן] בשרשו בס"ג [בשם ס"ג] ע"י שלימות בירורים דרפ"ח ניצוצים דתהו ומעין זה היה ג"כ ע"י שהוקם המשכן שע"י נעשה עליות המל'.

that is, that the Name Ban will be elevated into its root in [the Name] Sag, through the completion of the refinements (beirurim) of the 288 sparks of Tohu. And a semblance of this also came about through the erection of the Mishkan, for through this the ascents of Malchus came about.

20 וזהו ענין שבעת ימי המילואים שממלאים החסרון והפגם ומילוי זה נמשך מבחי' שלימותא דכולהו והוא מבחי' אור שבעת הימים, אלא דאינו ממש כמו בחי' גילוי אור שבעת הימים דלע"ל [דלעתיד לבוא] שהוא בחי' עתיק

This is the matter of the seven days of the Miluim: they fill the lack and the blemish. And this filling is drawn from the level of "the completion of them all" (shleimusa dechulhu), and it is from the level of the light of the seven days; only, it is not exactly like the level of the revelation of the light of the seven days of the Time to Come, which is the level of Atik,

אבל כאן בשבעת ימי המילואים נ' בזהר שהוא מבחי' בינה

but here, in the seven days of the Miluim, it appears from the Zohar that it is from the level of Binah.

והיינו דבינה לגבי ז"א הוא כמו בחי' עתיק וכתר (וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שכ"ה דרוש ה') שהרי מת"ת [מתפארת] דאימא נעשה כתר לז"א, וכנודע ג"כ דבינה נק' לפעמים עתיקא בזהר וגם שהתגלות עתיק הוא בבינה

That is: Binah, relative to Z'eir Anpin, is like the level of Atik and Keser (as is written in Etz Chaim, Shaar 25, Derush 5), for from Tiferes of Imma the Keser of Z'eir Anpin is made. As is also known, Binah is sometimes called Atika in the Zohar; and also, the revelation of Atik is in Binah.

ועמ"ש ר"פ לך ובביאור ע"פ צאינה וראינה בסוף הדבור בענין פ"י שאו ידיכם קדש וברכו כו'.

And see what is written at the beginning of Parshas Lech Lecha, and in the explanation (Biur) on "Go forth and see," at the end of the discourse, concerning the meaning of "Lift up your hands in holiness and bless," etc.

21 ובזה יובן ג"כ מ"ש בזהר והוא שמן עילאה כו' דאשלים לכל שבעה יומין כו'

With this one will also understand what is written in the Zohar, "and that supernal oil," etc., "which completes all seven days," etc.

פ"י שהוא ענין אור שבעת הימים שהאור הוא למעלה משבעת הימים עצמן דהיינו שהוא האור והחיות של הז"ת [הז' תחתונות] והיא בחי' ג"ר [ג' ראשונות] כנ"ל.

The meaning is that it is the matter of the light of the seven days: the light is above the seven days themselves, that is, it is the light and life-force (chayus) of the seven lower [Sefiros], and it is the level of the first three [Sefiros], as mentioned above.

כך ג"כ כאן בענין שבעת ימי המילואים שהם ג"כ בחי' שבעת הימים הנ"ל ושמן עילאה הוא בחי' אור החכמה שנמשך ומאיר בבינה הנק' שבעת הימים ונק' השמן אור שבעת הימים

So too here, regarding the seven days of the Miluim, which are also the level of the seven days mentioned above: the supernal oil is the level of the light of Chochmah that is drawn into and shines in Binah, which is called "the seven days," and the oil is called "the light of the seven days."

ולכן עליו נאמר שבעת ימים ימלא כו', וע"ד דאיתא בפ' בראשית ד"ו ע"א רב ויקירא ועתיק יומין ופי' האשל אברהם שם דבחי' ישראל סבא נק' עתיק יומין

Therefore of it is said, "Seven days shall He fill," etc. This is like what is found in Parshas Bereishis, folio 6a, "great and precious, and Ancient of Days"; and the Eshel Avraham there explains that the level of Yisrael Saba is called "Ancient of Days" (Atik Yomin),

כי סבא היינו עתיק יומין כמ"ש באד"ר [באדרא רבא] דקכ"ח ע"ב סבא דעתוי סתים כו' נמצא בחי' אור ישראל סבא המתלבש בבינה נק' לגבי ז"א בחי' עתיק יומין כו'

for Saba ("the Elder") is Atik Yomin, as is written in the Idra Rabba, folio 128b, "an elder whose mind is concealed," etc. It follows that the level of the light of Yisrael Saba, which is encloded in Binah, is called, relative to Z'eir Anpin, the level of Atik Yomin, etc.

והיינו משום דישאל סבא שהוא ת"ת [תפארת] דאבא ממנו נעשה נשמה לכתר דז"א הנמשך מת"ת [מתפארת] דאימא כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב פ"ג [פרק ג']

This is because from Yisrael Saba, which is Tiferes of Abba, is made the soul (neshamah) of the Keser of Z'eir Anpin, which is drawn from Tiferes of Imma, as is written in Etz Chaim, Shaar 22, chapter 3.

ולכן נאמר ימלא לשון יחיד דקאי על בחי' האור של שבעת הימים

Therefore it says yemalei, "shall He fill," in the singular, for it refers to the level of the light of the seven days.

ואח"כ ביום השמיני ענין שמיני למילואים שנטל עשר עטרות י"ל [יש לומר] שהוא מעין הבחי הנקרא שבעתים כאור שבעת הימים דלע"ל [דלעתיד לבוא] שזהו בחי יסוד דא"ק [דאדם קדמון] כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] וכאן ששבעת הימים הם בבחי בינה וכן אור שבעת הימים היינו הארת חכמה שנמשך בבינה

And afterwards, "on the eighth day," the matter of the eighth [day] of the Miluim, which "took ten crowns": it can be said that it is a semblance of the level called "sevenfold, like the light of the seven days" of the Time to Come, which is the level of Yesod of Adam Kadmon, as explained above. And here, the seven days are in the level of Binah, and likewise "the light of the seven days" is the radiance of Chochmah drawn into Binah;

אבל ביום השמיני הוא בחי עצמיות אבא וכמו בשמיני עצרת הוא גילוי בחי ח"ע [חכמה עילאה] בקרוב כו' but on the eighth day it is the level of the very essence of Abba, just as on Shemini Atzeres there is the revelation of the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) in closeness, etc.,

כמ"ש במ"א בד"ה ביום השמיני עצרת שבחכמה נאמר אחכמה והיא רחוקה ממני שמאירה בבחי ריחוק כו' ובשמיני עצרת נמשך בחי חכמה בבחי גילוי כו'.

as is written elsewhere, in the discourse beginning "On the eighth day, an assembly": that of Chochmah it is said, "I will be wise, but it is far from me," for it shines in a mode of distance, etc.; and on Shemini Atzeres the level of Chochmah is drawn down in a mode of revelation, etc.

22 וכך י"ל [יש לומר] ענין שמיני למילואים הוא ג"כ גילוי מח"ע [מחכמה עילאה] ממש ועיין בפי בשלח ס"ג ב' ובפי יתרו פ"ח א' דבינה נק' שביעאה.

So it may be said that the matter of the eighth [day] of the Miluim is also a revelation from the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) itself. And see Parshas Beshalach, [folio] 63b, and Parshas Yisro, [folio] 88a, that Binah is called "the seventh" (shevi'a'ah).

א"כ לפי"ז [לפי זה] י"ל [יש לומר] דביום השמיני היינו בחי חכמה וזהו ענין עמיקא דכולא המבואר שם בפי בשלח ע"ש במק"מ [במקדש מלך] בשם האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה].

If so, accordingly it may be said that "on the eighth day" is the level of Chochmah; and this is the matter of "the depth of all" (amika dechula) explained there in Parshas Beshalach. See there, in the Mikdash Melech, in the name of the Arizal, of blessed memory.

אמנם הנה בזהר פ"י דביום השמיני הוא בחי' מל' והיינו כי תכלית וסוף הברכה וההמשכה הוא להמשיך השבעה יומין עילאין במדת מלכותו ית',

However, in the Zohar it is explained that "on the eighth day" is the level of Malchus. That is, because the purpose and end of the blessing and the drawing-down is to draw the seven supernal days down into the attribute of His sovereignty, may He be blessed.

ועמ"ש בד"ה שובה ישראל גבי כי עמך הסליחה למען תורא כי תכלית המכוון במעשה בראשית הוא כדי שיהיה יש ויהיה היש בטל והיינו במדת מלכותו י"ת [יתברך] כו'

And see what is written in the discourse beginning "Return, O Israel," regarding "For with You is forgiveness, that You may be feared": that the ultimate intent in the work of creation is that there be a yesh (an existent being), and that the yesh be nullified, and this is in the attribute of His sovereignty, may He be blessed, etc.;

וכדי לבוא לבחינה זו צריך להיות ע"י הארה והמשכה יותר עליונה מבחינת כי עמך הסליחה שהוא בחי' כי עמך מקור חיים כו' ע"ש.

and to arrive at this level there must be an illumination and drawing-down that is higher, from the level of "For with You is forgiveness," which is the level of "For with You is the source of life," etc. See there.

23 ועד"ז יובן כאן ענין ביום השמיני ועיין בפ' צו דל"ד סע"א [סוף עמוד א.]. וזהו בחכמה יסד ארץ שהוא בחי' מל' אבא יסד ברתא כו'

In the same way the matter of "on the eighth day" is to be understood here. And see Parshas Tzav, folio 34a, end of side a. This is [the meaning of] "With Chochmah He founded the earth," which is the level of Malchus: "Abba founded the daughter," etc.

ועיין בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך שמיני, ועד"ז נתבאר במ"א ע"פ ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך

And see the Pardes, in Erchei HaKinuyim, the entry "Shemini." In the same way it has been explained elsewhere, on the verse "On the eighth day he sent the people away, and they blessed the king,"

כי להיות המשכת בחי' מלכותו ית' עלינו הוא ע"י עסק התורה דמחכמה עילאה נפקת וזהו בחי' ביום השמיני כו' שמזה נמשך ויברכו את המלך כו' ע"ש.

that the drawing-down of the level of His sovereignty, may He be blessed, upon us comes about through occupation with the Torah, which "issues from the higher Chochmah"; and this is the level of "on the eighth day," etc., from which is drawn "and they blessed the king," etc. See there.

24 וגם י"ל [יש לומר] פ"י השמיני הוא מבחי' מלך השמיני הדר ועיין בפ' נשא דקמ"ב סע"א [סוף עמוד א].

ועמ"ש במ"א סד"ה ועשית בגדי קדש ולכך ביום שהוקם המשכן כתיב ויהי נועם כו'

One may also say that the meaning of "the eighth" is from the level of the eighth king, Hadar. And see Parshas Naso, folio 142a, end of side a. And see what is written elsewhere, at the end of the discourse beginning "And you shall make holy garments": therefore, on the day the Mishkan was erected, it is written, "May the pleasantness," etc.;

ותכלית וסוף הברכה הוא להיות גילוי מלכותו ית' כו' ע"ש ויום הקמת המשכן הוא שמיני למילואים:

and the purpose and end of the blessing is that there be a revelation of His sovereignty, may He be blessed, etc. See there. And the day of the erection of the Mishkan is the eighth [day] of the Miluim.

25 ד ועו"ל [ועוד יש לומר] בפ"י מילואים שממלא וממשיך האור מבחי' סוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] והיינו

ג"כ ענין אור שבעת הימים שבחי' כתר הוא הממוצע המחבר וממשיך הארת המאציל א"ס ב"ה כנאצלים.

4. One may further explain the meaning of Miluim: that it fills and draws down the light from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) into the light that fills all worlds (memalei kol almin). This too is the matter of the light of the seven days, for the level of Keser is the intermediary that joins and draws down the radiance of the Emanator, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, into the emanated [levels].

והנה נודע בפ"י מ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש היינו מהו"ע [מהותו ועצמותו] וכתוב מלא כל הארץ כבודו וכבודו היינו זיו יקריה זיו והארה לבד,

Now, it is known, regarding the meaning of what is written, "I fill the heavens and the earth": "I," literally, that is, His being and essence; and it is written, "The whole earth is full of His glory," and "His glory" is "the radiance of His splendor" (ziv yekarei), radiance and illumination alone.

והתירוץ הוא דאע"ג [דאף על גב] שמהותו ועצמותו ית' מלא השמים והארץ אך הוא קדוש ומובדל מהעולמות שאין משיגים אותו כלל ומה שנמשך ומתגלה בעולמות זהו רק בחי' זיו יקריה זיו והארה לבד ועמ"ש מזה בד"ה ויקח קרח ובד"ה וזאת המצוה.

The resolution is that although His being and essence, may He be blessed, fills the heavens and the earth, nevertheless He is holy and separate from the worlds, for they do not grasp Him at all; and what is drawn into and revealed in the worlds is only the level of "the radiance of His splendor," radiance and illumination alone. And see what is written on this in the discourse beginning "And Korach took" and in the discourse beginning "And this is the commandment."

26 ואמנם ע"י תומ"צ [תורה ומצות] ובפרט מעשה המשכן ועבודת הקרבנות הוא להמשיך גילוי אור הסוכ"ע ממש שהיא בחי' אני מלא להיות בגילוי ממש וכמ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] ומלאה הארץ דעה את ה' ועמ"ש מזה בד"ה וידעת היום,

However, through Torah and mitzvos, and in particular the making of the Mishkan and the service of the offerings, [the aim] is to draw down the revelation of the light that encompasses all worlds itself, which is the level of "I fill," so that it be in actual revelation, as it is written of the Time to Come, "And the earth shall be full of the knowledge of Havayah." And see what is written on this in the discourse beginning "And you shall know this day,"

וזהו ענין לשון שבעת ימי המילואים שהוא להמשיך מבחי' את השמים ואת הארץ אני מלא בבחי' מלא כל הארץ כבודו.

and this is the meaning of the term "the seven days of the Miluim": it is to draw down from the level of "I fill the heavens and the earth" into the level of "The whole earth is full of His glory."

27 ועמ"ש במ"א ע"פ ואולם חי אני וימלא כבוד ה' כו'. ועיין ר"פ ויקרא ד"ב ע"ב בענין מלא לא כתיב ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם וכנזכר לעיל ע"פ ויקרא אל משה

And see what is written elsewhere on the verse "But as I live, and the glory of Havayah shall fill," etc. And see the beginning of Parshas Vayikra, folio 2b, concerning "'full' is not written," and the Mikdash Melech there, and as mentioned above on the verse "And He called to Moshe."

ועיין בפ' נשא דקמ"א ע"ב בענין שם מלא ודקל"ט ע"ב. ועמ"ש סד"ה לא תהיה משכלה בענין את מספר ימיו אמלא מילוי היומין כו'.

And see Parshas Naso, folio 141b, concerning "the full Name," and folio 139b. And see what is written at the end of the discourse beginning "None shall miscarry," concerning "The number of your days I will fill": the filling of the days, etc.

(וגם כאן י"ל [יש לומר] כי הוא ית' נק' המתנשא מימות עולם סוכ"ע ושבעת ימי המילואים היינו להמשיך מבחי' המתנשא כו' בימות עולם מדות דאצילות, ועיין באדרא דף קל"ד ב' שיש ימי קדם וימי עולם כו'.

(Here too it may be said that He, may He be blessed, is called "Who is exalted above the days of the world," [that is,] the light that encompasses all worlds; and the seven days of the Miluim mean drawing down from the level of "Who is exalted," etc., into "the days of the world," the emotive attributes (middos) of Atzilus. And see the Idra, folio 134b, that there are "days of old" and "days of the world," etc.

וזהו ג"כ ענין כי שבעת ימים ימלא את ידכם כי הכהן הוא בחי' חסד דרועא ימינא וימין מקרבת שהוא בחי' שושבינא דמטרוניתא, ונודע כי החינוך צ"ל ע"י המשכה מבחינה עליונה יותר

And this is also the matter of "For seven days shall He fill your hands": for the kohen is the level of Chesed (kindness), "the right arm," and "the right hand draws near"; he is the level of "the groomsman of the Queen" (shushvina deMatronisa). And it is known that inauguration (chinuch) must be through a drawing-down from a higher level,

והיינו מבחי' ההוא שמן עילאה שהוא אור וחיות שבעת ימים שהם ז"ת [ז' תחתונות] כנ"ל ועיין ר"פ יתרו דס"ז ע"ב ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם שמבחי' הנ"ל נמשך הכח ועוז לבחי' כהן איש החסד שיוכל להעלות כו'

that is, from the level of "that supernal oil," which is the light and life-force of the seven days, which are the seven lower [Sefiros], as mentioned above. And see the beginning of Parshas Yisro, folio 67b, and the Ramaz there: that from the above-mentioned level, power and strength are drawn to the level of the kohen, the man of Chesed, so that he can elevate, etc.

ועמ"ש ע"פ ביום השע"צ [השמיני עצרת] בענין פי' ה' צלך על יד ימינך הוא האהבה שבנפש וה' צלך על יד ימינך הוא מה שנמשך ע"ז מלמעלה מבחי' וימינו תחבקני ועמ"ש סד"ה ואכלתם אכול מענין ביום המשח אותו

And see what is written on the verse "On the eighth day, an assembly" (Shemini Atzeres), concerning the meaning of "Havayah is your shade at your right hand": [your right hand] is the love in the soul, and "Havayah is your shade at your right hand" is what is drawn down upon it from above, from the level of "and His right hand embraces me." And see what is written at the end of the discourse beginning "And you shall eat in plenty," concerning "on the day he is anointed."

ועמ"ש בד"ה לכן אמור לבנ"י [לבני ישראל] מענין אשר נשאתי את ידי ובד"ה וידבר דעשה"ד [דעשרת הדברות] בענין פי' נדבת ירך ובד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קדש ובביאור ע"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר).

And see what is written in the discourse beginning "Therefore say to the children of Israel," concerning "that I lifted up My hand"; and in the discourse beginning "And He spoke" on the Ten Commandments, concerning the meaning of "the free-will offering of your hand"; and in the discourse beginning "Go forth and see," concerning "Lift up your hands in holiness"; and in the explanation (Biur) on "And under His feet was like the work of a sapphire brick."

ועיין עוד מענין ימי המילואים בזהר פ' צו דף ל"ד ע"ב ובסוף ח"א [חלק א'] סי' כ"ה

And see further concerning the days of the Miluim in the Zohar, Parshas Tzav, folio 34b, and at the end of Part I, section 25.

עוד יש לומר לענין פי' ימי המילואים ע"ד מ"ש בזהר ח"א [חלק א'] דס"ז ע"א בפ"י לה' הארץ ומלואה. ח"ב [חלק ב'] וארא ד' כ"ב ב' ד"נ ע"א דקצ"ה ע"ב. ח"ג [חלק ג'] דמ"ה ע"ב וע"ש ג"כ דמ"ב ב'.

One may further say, regarding the meaning of "the days of the Miluim," along the lines of what is written in the Zohar, Part I, folio 67a, on the meaning of "The earth and its fullness are Havayah's"; Part II, Va'eira, folio 22b; folio 50a; folio 195b. Part III, folio 45b, and see there also folio 42b.

עו"ל [עוד יש לומר] בפ"י ימי המילואים ע"פ משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] פ"ק [פרק קמא] דמגלה דף ו' ע"א ופ"ג [ופרק ג'] דפסחים דמ"ב ע"ב ע"פ בן אדם יען אשר אמרה צור על ירושלים כו' אמלאה החרבה לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים.

One may further explain "the days of the Miluim" according to what our Sages, of blessed memory, said in the first chapter of Megillah, folio 6a, and in the third chapter of Pesachim, folio 42b, on the verse "Son of man, because Tyre has said against Jerusalem," etc., "I shall be filled, she is laid waste": Tyre was filled only from the destruction of Jerusalem.

28 ופ"י בע"ח [בעץ חיים] שער מיעוט הירח ספ"ב [סוף פרק ב'] שהמלכות דאצי" נאצלה בסוד שרש רק בחי' נקודה אחת וט"ס [וט" ספירות] באין לה בסוד תוספת ממלכיות שבט"ס [שבט' ספירות] העליונות.

And it is explained in Etz Chaim, Shaar Miut HaYareach (the Gate of the Diminution of the Moon), end of chapter 2, that Malchus of Atzilus was emanated, in the mystery of [its] root, as only a single point; and the nine Sefiros come to it, in the mystery of an addition, from the Malchus-levels in the nine upper Sefiros.

ובשעת חורבן בהמ"ק [בית המקדש] נתלבשו הט"ס [הט' ספירות] שבה ה נ"ל [הנ"ל] בקליפות, וזהו ענין שנתמלאה צור כו'.

And at the time of the destruction of the Holy Temple, her nine Sefiros mentioned above were en-clothed in the kelipos; and this is the matter of "Tyre was filled," etc.

29 ועד"ז יש לפרש המדרש רבה באיכה ע"פ גדע בחרי אף כל קרן ישראל כו' יעו"ש [יעויין שם].

In the same way one may interpret the Midrash Rabbah on Eichah, on the verse "He cut off in fierce anger every horn of Israel," etc. See there.

וזש"ש [וזהו שכתוב שם] ג"כ במדרש ע"פ וילכו בלא כח לפני רודף א"ר [אמר רבי] אחא כשם שלא גלו ישראל אלא ברודף מלא היינו מה שנתמלאה צור כו' והיה הרודף מלא.

And this is also what is written there in the Midrash on the verse "And they went without strength before the pursuer": "Rabbi Acha said: Just as Israel went into exile only through a full pursuer"; that is, that Tyre was filled, etc., and the pursuer was full.

30 ובעבודה היינו מה שכל הע"ס [העשר ספירות] שבנפש השכל והמדות הוא מעמיק בהן רק בתאוות נפשו הבהמית. שע"י נעשית הנפש הבהמית והיצה"ר [והיצר הרע] בבחי' בנין ע"ס [עשר ספירות].

In [divine] service, this is when, with all the Ten Sefiros in the soul, the intellect and the emotive attributes, a person sinks himself only into the lusts of his animal soul. Through this the animal soul and the evil inclination are made into the level of a structure (binyan) of ten Sefiros.

ובנפש האלקית נשאר רק נקודה אחת היא בחי' האמונה כי אפילו במצרים שהוא תכלית הקטנות נאמר ויאמן העם כו'

And in the G-dly soul there remains only a single point, which is the level of faith. For even in Egypt, which was the utmost smallness, it is said, "And the people believed," etc.;

ואפי' [ואפילו] גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא הרי שמאמין בהקב"ה ועכ"ז [ועם כל זה] עובר על רצונו ית' לפי שאמונה זו היא רק בחי' מקיף ועטרה.

and even "the thief at the mouth of the tunnel calls upon the Merciful One." Thus he believes in the Holy One, blessed be He, and nevertheless transgresses His will, may He be blessed, because this faith is only in the mode of an encompassing [light] (makif) and a crown.

31 וצ"ל הדעת וההמשכה בפנימיות וזהו ענין התפשטות ט"ס [ט' ספירות] מהנקודה שיומשך הגילוי בשכל ומדות כו'. ועי"ז ממילא נחלש כח נה"ב [נפש הבהמית] ותאוותיה כי האור דוחה את החושך

There must be Daas (knowledge) and a drawing-down inwardly; and this is the matter of the spreading forth of the nine Sefiros from the point: that the revelation be drawn down into the intellect and the emotive attributes, etc. Through this, of itself, the power of the animal soul and its lusts is weakened, for light drives away darkness.

וזהו ג"כ ענין אמלאה החרבה להפך כי ירושלים הוא יראה שלם ע"ד יראו את ה' קדושו וכשנבנה בחי' זו בשלימות עי"ז יבטלו מדות נה"ב [נפש הבהמית] כהמס דונג כו'

And this too is the matter of "I shall be filled, she is laid waste," in reverse: for Jerusalem (Yerushalayim) is yirah shalem, "complete awe," in the manner of "Fear Havayah, you His holy ones"; and when this level is built in completeness, through this the emotive attributes of the animal soul will be nullified, "as wax melts," etc.

וזשארז"ל [וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ עלי עשור שכנור דלע"ל [דלעתיד לבוא] יהי' [יהיה] של עשרה נימין כי נר הוי' נשמת אדם נקי כנור נר כ"ו פי' כ"ו הוא מספר שם הוי' שמתגלה בהנשמה הנקרא נר.

This is what our Sages, of blessed memory, said on the verse "Upon a ten-stringed instrument": that the harp (kinor) of the Time to Come will be of ten strings. For "the soul of man is the lamp of Havayah"; it is called kinor, ner kaf-vav. That is, kaf-vav (26) is the numerical value of the Name Havayah, which is revealed in the soul, which is called ner (lamp).

ע"ד כל הנקרא בשמי כוי ואתם הדבקים בהוי' כוי ושיהי' [ושיהיה] הכנור של עשרה נימין שיהיו ע"ס [עשר ספירות] מאירים בגילוי בקביעות בנשמת אדם להיות ומלאה הארץ דעה כוי

This is in the manner of "Everyone who is called by My Name," etc., and "But you who cleave to Havayah," etc. And that the harp will be of ten strings [means] that the Ten Sefiros will shine in revelation, permanently, in the soul of man, so that "the earth shall be full of knowledge," etc.

וכתיב ומל' ה' את לבבך כוי וכמ"כ [וכמו כן] למעלה בבחי' כנס"י [כנסת ישראל] יהיה בה ע"ס [עשר ספירות] בקביעות בחינת אהל כל יצען וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בזכריה ע"פ ביום ההוא יהיה כוי ע"ש.

And it is written, "And Havayah will circumcise your heart," etc. Likewise above, in the level of the Congregation of Israel (Knesses Yisrael), there will be Ten Sefiros in her permanently, the level of "a tent that shall not be moved," as is written in the Likkutei Torah of the Arizal on Zechariah, on the verse "On that day there shall be," etc. See there.

32 וזשארז"ל [וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] כך אין נגאלין אלא בגואל מלא כוי. ועד"ז יובן ענין ימי המילואים להיות וימלא כבוד ה'.

This is what our Sages, of blessed memory, said: "So too, they are redeemed only through a full redeemer," etc. In the same way the matter of the days of the Miluim is to be understood: that there be "and the glory of Havayah shall fill."

להמשיך הברכה וההמשכה בבחי' מלכות. אשר לא תחסר כל בה כוי וזהו ענין מרוב כל.

[That is,] to draw the blessing and the flow into the level of Malchus, "in which you shall not lack anything (kol)," etc. And this is the matter of "from an abundance of everything (kol)."

33 והיא נקי' כלה שמקבלת מבחי' כל כוי וזהו ע"ד והיה אור הלבנה כאור החמה.

And she is called kallah (bride), for she receives from the level of kol ("all"), etc. And this is along the lines of "And the light of the moon shall be like the light of the sun."

כי מיעוט הירח היינו ג"כ הסתלקות הט"ס [הטי ספירות] מהמלכות כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שם ולע"ל [ולעתיד לבוא] שתהיה בבחי' אהל כל יצען זהו כאור החמה. שיש בו האור תמיד בקביעות בלי שינויים כו'

For the diminution of the moon is also the withdrawal of the nine Sefiros from Malchus, as is written in Etz Chaim there; and in the Time to Come, when she will be in the state of "a tent that shall not be moved," this is "like the light of the sun," which has light always, permanently, without changes, etc.

ומעין זה היה ענין ימי המילואים כו'

And a semblance of this was the matter of the days of the Miluim, etc.

ועיין זח"ב [זהר חלק ב'] פקודי דף רל"ה ע"א וזהו סיום הפסוק ביום חבוש ה' את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא.

And see the Zohar, Part II, Pekudei, folio 235a. And this is the conclusion of the verse: "on the day that Havayah binds up the breach of His people, and heals the wound of His blow."

פי' שבר עמו הוא ענין אמלאה החרבה כנ"ל וזהו נמשך ע"י מ"ש כי שתים רעות עשו עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארת נשברים [בירמיה] סי' ב' י"ג)

The explanation: "the breach of His people" is the matter of "I shall be filled, she is laid waste," mentioned above; and this comes about through what is written, "For My people have done two evils: they have forsaken Me, the source of living waters, to hew themselves cisterns, broken cisterns" (in Jeremiah, chapter 2, [verse] 13).

ועיין מזה ברבות כי תשא ס"פ מ"ב ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה בפסוק אל תראוני שאני שחרחורת שעשו רעה אחת שקשה כשתים כו'.

And see about this in the [Midrash] Rabbah, Ki Sisa, at the end of chapter 42, and in Shir HaShirim Rabbah on the verse "Do not look upon me, that I am swarthy": that they did one evil that is as grievous as two, etc.

והנה פי' בורות נשברים היינו ההפך מבחי' באר מים חיים המבואר במ"א ע"פ עלי באר כו' כ"א ההתקשרות בתאוות גשמיות

Now, the meaning of "broken cisterns" is the opposite of the level of "a well of living waters," explained elsewhere on the verse "Spring up, O well," etc.; it is rather the attachment to physical lusts.

ע"כ נק' בורות נשברים שהתאוות משבה"כ [משבירת הכלים] ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' ואתחנן דרס"ו א' ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם שהאריך ועיין במא"א [במאורי אור] אות ב' סעיף י"א

Therefore they are called "broken cisterns," for the lusts come from the shattering of the vessels (sheviras hakeilim). And see the Zohar, Part III, Parshas Va'eschanan, folio 266a, and the Ramaz there, who elaborated; and see Me'orei Or, letter beis, section 11.

ומזה נמשך כי שתים רעות עשו היינו שגרמו במעשיהם הרעים בחי' שנתמלאה צור מחורבנה של ירושלים וה"ז [והרי זה] רעה אחת שקשה כשתים. וזהו ענין שבר עמי הנמשך ממה שחצבו להם בורות נשברים.

From this follows "For they have done two evils": that is, through their evil deeds they caused the state in which Tyre was filled from the destruction of Jerusalem; and this is "one evil that is as grievous as two." And this is the matter of "the breach of My people," which follows from their having hewn themselves broken cisterns.

34 והנה לע"ל [לעתיד לבוא] נאמר ביום חבוש ה' את שבר עמו. ומבחי' שבר ושכירה יתהפך לבחי' שבר ותקוה.

Now, of the Time to Come it is said, "on the day that Havayah binds up the breach (shever) of His people." And from the level of shever, breaking and shattering, it will be transformed into the level of sever, hope and expectation.

וכמ"ש ברבות מקץ ר"פ צ"ט ע"פ כי יש שבר במצרים והיינו כמשארז"ל [כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] סוכה נ"ב א' ע"פ ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצה"ר [יצר הרע] כו' שהוא הגורם שבר עמו לחצוב להם כו'.

As is written in the [Midrash] Rabbah, Mikeitz, at the beginning of chapter 99, on the verse "that there was grain (shever) in Egypt." That is, as our Sages, of blessed memory, said (Sukkah 52a) on the verse "And the northern one I will remove far from you": "This is the evil inclination," etc.; for it is what causes "the breach of His people," "to hew themselves," etc.

35 ואזי ומחץ מכתו ירפא. וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] ברבות בראשית פרשה יו"ד דקאי על בנות שוח כו' ע"ש ובמשנה רפ"ה דשביעית.

And then, "He heals the wound of His blow." Our Sages, of blessed memory, said in the [Midrash] Rabbah on Bereishis, chapter 10, that this refers to benos shuach, etc. See there; and in the Mishnah, at the beginning of chapter 5 of Shevi'is.

והענין כמ"ש הר"ש [הרבי שמעון] רפ"ק [ריש פרק קמא] דדמאי דאמרינן גבי עץ שאכל אדה"ר [אדם הראשון] דקרו ליה בנות שוח לפי שגרמו שוחה לעולם כו' ע"ש

The explanation is as the Rash writes at the beginning of the first chapter of Demai: that we say, regarding the tree from which Adam, the first man, ate, that it was called benos shuach because they brought a pit (shuchah) upon the world, etc. See there.

ופי' שוחה יש לפרשו לשון חפירה ובור כמו שוחה עמוקה פי זרות (במשלי כ"ב י"ד) והוא ענין לחצוב להם בארות נשברים הנ"ל

And shuchah may be explained as a term of digging and a pit, as in "The mouth of strange women is a deep pit (shuchah)" (in Proverbs, chapter 22, [verse] 14); and this is the matter of "to hew themselves broken cisterns" mentioned above.

גם יש לפרשו לשון הכנעה ושפלות כמו וישח אדם וישפל איש דהיינו שנתמעטה קומתו של אדה"ר [אדם הראשון] והוא ג"כ ע"ד הנ"ל בענין אמלאה החרבה.

It may also be explained as a term of humbling and lowliness, as in "And man (adam) is bowed down (vayishach), and man is brought low": that is, that the stature of Adam, the first man, was diminished. And this too is along the lines of what was said above about "I shall be filled, she is laid waste."

36 וז"ש [וזהו שכתוב] כי שחה לעפר נפשנו כו' ועש"ז [ועל שם זה] נקרא עה"ד [עץ הדעת] בנות שוח כו' ומשם שורש נה"ב [נפש הבהמית] הגורם שפלות לנה"א [לנפש האלקית] כו' להמשך אחר תאוות נה"ב [נפש הבהמית] וכנ"ל.

And this is what is written, "For our soul is bowed down (shachah) to the dust," etc. On account of this the Tree of Knowledge is called benos shuach, etc.; and from there is the root of the animal soul, which causes lowliness to the G-dly soul, etc., [so that it is] drawn after the lusts of the animal soul, as mentioned above.

ולעתיד יתוקן עץ הדעת ויתחבר עם עץ החיים. ואזי בנות שוח יהיו עושין פירות לשעתן

In the Time to Come the Tree of Knowledge will be rectified and joined with the Tree of Life. And then the benos shuach will produce their fruit at once (lesha'asan).

שיהיה הגילוי למטה כמו למעלה וכמ"ש בועליך עושיך אלקי כל הארץ יקרא שבכל הארץ הלזו הגשמיות יהיה גילוי אלקות וכתוב יעננו ביום קראנו.

[That is,] there will be revelation below as above, as it is written, "Your husband is your Maker ... He shall be called the G-d of all the earth": that in all this physical earth there will be a revelation of G-dliness. And it is written, "He will answer us on the day we call."

וזהו עושין פירות לשעתן ועמ"ש ע"פ והיה בן הבכור לשניאה. ואזי והיה אור הלבנה כאור החמה כו':

And this is "they produce fruit at once." And see what is written on the verse "And the firstborn son be of the hated one." And then, "And the light of the moon shall be like the light of the sun," etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/tzav/5/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok